

POSTANOWIENIE

Dnia 21 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Aleksander Stępkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Czubik

SSN Oktawian Nawrot

w sprawie ze skargi K. K.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Krakowie w sprawie
o sygn. III AUa 111/22,

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 21 lutego 2023 r.,

1. oddala skargę;

**2. przyznaje radcy prawnemu K. J.
od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie kwotę 240
zł (dwieście czterdzieści złotych), podwyższoną o stawkę
podatku od towarów i usług tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej
pomocy prawnej udzielonej z urzędu.**

UZASADNIENIE

Skargą z 20 grudnia 2022 r. (data nadania skargi na pocście) na naruszenie
prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki K. K. (dalej także:
skarżący), zastępowany przez pełnomocnika z urzędu, wniósł o:

1) stwierdzenie, że w postępowaniu prowadzonym przed Sądem
Apelacyjnym w Krakowie pod sygn. akt III AUa 111/22 nastąpiło naruszenie prawa

skarżącego do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki (stwierdzenie przewlekłości postępowania);

2) zalecenie Sądowi Apelacyjnemu w Krakowie podjęcia odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, w tym zwłaszcza wyznaczenia terminu rozprawy w terminie 2 miesięcy od rozpoznania skargi;

3) przyznanie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz Skarżącego sumy pieniężnej w wysokości 5 000 złotych;

4) przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika z urzędu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu na etapie niniejszego postępowania, z równoczesnym oświadczeniem, że koszty te nie zostały uiszczone w całości ani w części.

W uzasadnieniu skargi podniesiono m.in., że apelacja od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z 18 listopada 2021 r., VII U 702/20, wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Krakowie wraz z aktami sprawy 18 stycznia 2022 r., a pomimo upływu prawie roku Sąd Apelacyjny w Krakowie nie podjął w sprawie żadnej czynności, w tym przede wszystkim nie wyznaczył terminu rozprawy apelacyjnej. Wskazano również, że rozpoznanie sprawy przez Sąd Apelacyjny w Krakowie ma ogromne znaczenie dla skarżącego, jako że od tej decyzji zależy wysokość udzielanego mu świadczenia socjalnego, które już teraz nie pokrywa wszystkich kosztów życiowych skarżącego, a opisany stan przewlekłości znacząco pogarsza sytuację życiową skarżącego.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie w odpowiedzi na skargę, wniósł o jej oddalenie, a w przypadku jej uznania o przyjęcie mniejszej kwoty odszkodowania. W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie wskazał, że 19 stycznia 2022 r., dokonano losowania sędziego sprawozdawcy, w wyniku którego to losowania, sprawę przydzielono do Referatu Oczekującego. W dniu 27 stycznia 2022 r. zarządzono doręczenie odpisu apelacji pełnomocnika K. K. pełnomocnikowi organu rentowego. Zarządzenie wykonano 31 stycznia 2022 r. i odpis apelacji pełnomocnika K. K. został ekspediowany do pełnomocnika organu rentowego. W odpowiedzi na skargę wyjaśniono również, że sprawa oczekuje na wyznaczenie terminu rozprawy, zgodnego z zasadą kolejności wpływu, a 2 stycznia 2023 r. do Sądu Apelacyjnego w Krakowie wpłynęła skarga na naruszenie prawa

strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, będąca przedmiotem niniejszego postępowania.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Krakowie podkreślił również, że terminy wyznaczanych rozpraw wynikają z liczby spraw wpływających do Wydziału w ostatnich latach oraz obsady kadrowej (liczne odejścia w stan spoczynku sędziów i nieobsadzanie zwolnionych stanowisk) – w konsekwencji, w związku z wakacjami w Wydziale (obecnie 7 wakatów) spowodowanymi przejściem sędziów w stan spoczynku oraz stałym wpływem spraw, rosną zaległości i wydłużają się terminy rozpoznawania spraw, które wynoszą obecnie ok. 36 miesięcy. Ponadto w uzasadnieniu odpowiedzi na skargę wskazano, że brak terminu rozprawy lub wyznaczenie go po upływie znacznego okresu od przedstawienia akt Sądowi Apelacyjnemu nie wynika z opieszałości w rozpoznawaniu tej i innych spraw wskutek zaniedbań Prezesa Sądu Apelacyjnego, Przewodniczącego Wydziału, czy sędziego referenta, lecz jest rezultatem braku warunków kadrowych, biurowych i proceduralnych, które umożliwiałyby szybkie i rzetelne rozpoznanie takiej liczby spraw, jakie wpływają do Sądu Apelacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługuje na oddalenie.

1. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2018, poz. 75 ze zm., dalej: ustawa o skardze na przewlekłość postępowania) – strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Na mocy art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na

przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie.

2. Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; 18 maja 2016 r., III SPP 53/16,; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a zatem wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe

oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

3. Dla oceny tego, czy w danej sprawie doszło do przewlekłości postępowania znaczenie ma nie tylko sam sztywny upływ czasu, ale wymagają również rozważenia wszystkie okoliczności wpływające na przebieg danego postępowania – w tym również podejmowane w jego trakcie przez sąd czynności oraz postępowanie skarżącego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny w Krakowie podejmował właściwe czynności, które zmierzały do rozpoznania sprawy (losowanie sędziego sprawozdawcy, zarządzenie doręczenia odpisu apelacji pełnomocnikowi organu rentowego). Żadnego z powyższych działań Sądu Apelacyjnego w Krakowie nie można uznać za czynność wadliwą, której rezultatem jest zwłoka w rozpoznaniu sprawy. Nie upłynął również termin 12 miesięcy od daty wpływu apelacji wraz z aktami sprawy do momentu złożenia skargi na przewlekłość.

4. Na marginesie jedynie podkreślić należy, przechodząc do oceny argumentacji podniesionej przez uczestnika postępowania, mającej wskazywać na bezzasadność skargi, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego podnosi się, iż znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednak to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120).

Z tego względu, Sąd Najwyższy nie mógłby uwzględnić tego rodzaju okoliczności, powołanych przez Prezesa Sądu Apelacyjnego w Krakowie, jako usprawiedliwiających w sposób generalny potencjalną przewlekłość postępowania.

5. Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 i 3 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 21 ust. 3 w zw. z § 4 ust. 1 i 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 68), orzekł jak w sentencji. Pełnomocnik skarżącego oświadczył, że koszty pomocy prawnej świadczonej przezeń z urzędu nie zostały zapłacone w całości ani w części. Uzasadniało to przyznanie pełnomocnikowi działającemu w sprawie z urzędu opłaty w wysokości przewidzianej w ww. rozporządzeniu z dnia 3 października 2016 r.